

## शैक्षणिक नियोजन व विकास विभाग

विद्यापीठातील शैक्षणिक बाबींचे योग्य नियोजन करून विकासात्मक कार्यक्रम शैक्षणिक विभाग, लेखा विभाग व आस्थापना विभागाच्या समन्वयाने राबविण्याच्या दृष्टिकोनातून शैक्षणिक नियोजन व विकास विभागाची स्थापना १० जून २०११ पासून करण्यात आली आहे. या विभागामार्फत विविध अनुदान संस्थांसंबंधित कार्यवाही, संशोधनात्मक शिष्यवृत्त्यांचे सादरीकरण, विविध विकासात्मक योजनांबाबत कामकाज चालविण्यात येते.

शैक्षणिक नियोजन व विकास विभागाने स्थापनेपासून खालील प्रमाणे कार्यवाही केलेली आहे.

### १. 'Scholar-in-residence' and 'Adjunct Faculty' :

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या 'Scholar-in-residence' and 'Adjunct Faculty' योजने अंतर्गत संगणकशास्त्र संकुलामध्ये प्राध्यापक पवन लिंगरास आणि माध्यमशास्त्रे संकुलात डॉ. करंदीकर यांची नियुक्ती करण्यात आली.

### २. घटक महाविद्यालय — 'न्यू मॉडेल कॉलेज (आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स), हिंगोली :

हिंगोली येथे विद्यापीठ संचलित 'न्यू मॉडेल कॉलेज (आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स), हिंगोली हे घटक महाविद्यालय विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या 'setting up of New Model College at Educationally backward (low GER) District' योजने अंतर्गत या शैक्षणिक वर्षापासून (२०११-१२) स्थापना करण्यात आली. यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोग व राज्य शासनाकडून अनुदान मिळणार आहे.

महाविद्यालयामध्ये बी.कॉम., बी.एस्सी.बायोटेक्नॉलॉजी, बी.बी.ए. व बी.सी.ए. हे अभ्यासक्रम सुरु करण्यात आले आहेत. सदर अभ्यासक्रम हे Choice based Credity System वर आधारीत आहेत. यामध्ये continuous assessment करण्यात येईल प्रत्येक अभ्यासक्रमाच्या एका सत्रात सहा विषय अंतर्भूत करण्यात आलेले आहेत. पुढील शैक्षणिक वर्षापासून बी.ए. पदवी अभ्यासक्रमांतर्गत वैशिष्ट्यपूर्ण अपारंपारिक अभ्यासक्रम सुरु करण्यात येणार आहेत. या महाविद्यालयास अत्यंत उत्तम असा प्रतिसाद लाभला असून शैक्षणिकदृष्ट्या दुर्बल भागातील विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. ज्या मूळे विद्यार्थ्यांमध्ये अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक-सांस्कृतिक अदानप्रदान होत आहे.

३. विद्यापीठ अनुदान आयोग, सी.एस.आय.आर., डि.एस.टी. व इतर अनुदान संस्थांकडे संकुलातील संशोधक छात्रांचे विविध शिष्यवृत्तींसाठीचे प्रस्ताव सादर करण्यात आले.
४. विद्यापीठ संकुलांतील शिक्षक व संशोधक छात्रांच्या विविध विषयांवरील संशोधनावर आधारित 'Research Journal of Swami Ramanand Teerth Marathwada Univesity' प्रकाशित करण्यात येत आहे. यासाठी समन्वयकपदी डॉ. ओमप्रकाश येमूल, रसायनशास्त्र संकुल यांची नियुक्ती करण्यात आली असून या अंकाबाबची माहिती विद्यापीठाच्या [www.srtmun.ac.in](http://www.srtmun.ac.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे. या अंकाचे प्रकाशन विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या 'Publication Gants - Merged Schemes' या निधीमधून करण्यात येत आहे.
५. **New Innovative Programme :**  
विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अकराव्या पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत मंजूर अनुदानामधून 'New Innovative Research Programme' ही योजना रसायनशास्त्र संकुल व गणितीय संकुल या संकुलांमध्ये राबविण्यात येत आहे.
६. **New Extension Activities :**  
भूशास्त्र संकुल व सामाजिकशास्त्रे संकुलांमध्ये विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अकराव्या पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत मंजूर अनुदानामधून 'New Extension Activities' ही योजना भूशास्त्र संकुल व सामाजिकशास्त्रे संकुल या संकुलांमध्ये राबविण्यात येत आहे.
७. विद्यापीठातील सर्व संकुले, उपकेंद्र लातूर व घटक महाविद्यालय हिंगोली येथे विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मर्जड्स्कीमस् अंतर्गत योजनेमधून विविध विषयातील तज्ञांची 'Visiting Professor / Visiting Fellow' म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. या तज्ञांच्या ज्ञानाचा लाभ विद्यापीठातील सर्व विद्यार्थ्यांना होणार आहे.
८. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अकराव्या पंचवार्षिक योजनेअंतर्गत विद्यापीठास या 'Additional Assistance' योजनेमध्ये रुपये १ करोड अनुदान मान्य करण्यात आले आहे. या अनुदाना व्यतिरिक्त अधिक रुपये १ करोडचे अनुदानासाठी याच योजनेअंतर्गत विद्यापीठाच्यावतीने प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे.

९. विद्यापीठाच्या स्कूल ऑफ केमिकल सायन्सेस, स्कूल ऑफ फार्मसी, स्कूल ऑफ लाईफ सायन्सेस व स्कूल ऑफ अर्थ सायन्सेस या संकुलांनी विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अकराव्या पंचवार्षिक योजने अंतर्गत Excellence in Particular Areas (CPEPA) या योजनेसाठी प्रस्ताव सादर केला आहे.

१०. राजीव गांधी अध्यासन :  
स्कूल ऑफ फिजीकल सायन्सेस या संकुलाने विद्यापीठामध्ये राजीव गांधी अध्यासन सुरु करण्यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे प्रस्ताव सादर केला आहे. या अध्यासनांतर्गत राष्ट्रीयस्तरावरील संशोधन करण्यात येईल. त्यात **'M.Tech-Ph.D.'** (Integrated Program in Renewable Energy leading to Ph.D. program) हा अभ्यासक्रम अंतर्भूत करणे प्रस्तावित आहे. त्याच प्रमाणे या अध्यासनांद्वारे विज्ञान व तंत्रज्ञानाद्वारे एनर्जी / रिन्युएबल एनर्जीशी निगडित संशोधन कार्य करण्याची संधी निर्माण करणे, विविध संशोधन संस्थांशी सामंजस्य करार करणे, Energy Devices, Biodiesel, Renewable Energy Technology या विषयांत तज्ञांच्या सहकार्याने अंतरविद्याशाखीय शॉर्ट टर्म कोर्सेस सुरु करणे, समाजात एनर्जी / रिन्युएबल एनर्जी बाबत उद्बोधन करणे, या संदर्भात चर्चासत्रे, परिषदा आयोजित करणे हा उद्देश आहे.

११. अण्णाभाऊ साठे अध्यासन :  
विद्यापीठामध्ये अण्णाभाऊ साठे अध्यासन सुरु करण्याबाबत राज्य शासनाकडे प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे. या अध्यासना अंतर्गत विद्यापीठ परिक्षेत्रातील मागासभागातील आदीवासींच्या विकासात्मक संशोधन, कादंबरी लेखन आणि तमाशा कलाकारांवरील संशोधन, **'Women Empowerment'** वर आधारित अंतरविद्याशाखीय शॉर्ट टर्म अभ्यासक्रम, समाजातील शैक्षणिक दृष्ट्या मागास घटकांसाठी सामाजिक न्यायासंबंधित शैक्षणिक जागृती निर्माण करणे, अण्णाभाऊ साठेंच्या सामाजिक कार्याची ओळख करून देणे, व संबंधित विषयांवर कार्यशाळा, चर्चासत्रे, परिषदांचे आयोजन करणे इत्यादी अशी अपेक्षित आहे.

१२. अविष्कार संशोधन उत्सव :  
प्रतिवर्षी मा. महामहिम कुलपती यांच्यावतीने राज्यातील सर्व विद्यापीठांसाठी अविष्कार संशोधन उत्सवाचे आयोजन करण्यात येते. यात सहभागी होण्यासाठी विद्यापीठांतर्गत सर्व महाविद्यालयांच्या विद्यार्थ्यांसाठी अनुक्रमे महाविद्यालयस्तर, जिल्हास्तर व विद्यापीठस्तरावर

स्पर्धांचे आयोजन करण्यात येते. त्यातून निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाचे नेतृत्व करण्यासाठी ज्या विद्यापीठात स्पर्धांचे आयोजन होत आहे तेथे पाठविण्यात येते. त्यानुसार या वर्षी देखील या विभागामार्फत विविध स्तरावर स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आलेले आहे. या स्पर्धांसाठीचे समन्वयकपदी डॉ. आर.एन. गच्चे, स्कूल ऑफ लाईफ सायन्सेस यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. या वर्षासाठी जिल्हास्तरावरील स्पर्धा ह्या ५ ऑक्टोबर २०११ रोजी नांदेड जिल्हयासाठी – स्कूल ऑफ फार्मसी, विद्यापीठ परिसर, नांदेड येथे, लातूर जिल्हयासाठी – कॉम्प्युटर , परभणी जिल्हयासाठी – ज्ञानोपासक महाविद्यालय, परभणी येथे, तर हिंगोली जिल्हयासाठी – आदर्श महाविद्यालय, हिंगोली येथे आयोजित करण्यात येत आहे.

१३. विद्यापीठ निधीमधून लघुसंशोधन प्रकल्प : विद्यापीठांतर्गत विविध महाविद्यालय व संकुलातील शिक्षकांना संशोधनासाठी प्रोत्साहित करण्याच्या दृष्टिकोनातून विद्यापीठ निधीमधून अनुदान देण्यात येते. या योजनेचा लाभ अनेक शिक्षकांनी घेतला आहे.

१४. संशोधक विद्यार्थ्यांना अनुदान संस्थांकडून परदेशी परिषदांसाठी अनुदान : विद्यापीठातील विविध संकुलांमध्ये संशोधन करणा-या विद्यार्थ्यांना सी. एस.आय.आर., डि.एस.टी., एच.आर.डी. या सारख्या अनुदान संस्थांकडून परदेशात संशोधन पेपर्स सादर करणे व सेमिनारसाठी उपस्थित राहाण्यासाठी अनुदान देण्यात आले आहे. त्यात लाईफ सायन्सेसचे नितीन चव्हाण व फिजीकल सायन्सेस चे वागशेट्टी निलकान्त यांना जपान येथे सेमिनारला उपस्थित राहाण्यासाठी, फिजीकल सायन्सेसचे अरविंद सरोदे यांना फ्रान्स येथे जागतिक परिषदेस उपस्थित राहाण्यासाठी तर याच संकुलाच्या महादेवअप्पा नागनाथप्पा स्वामी व पंडगे महादेव बाबूराव यांना इटली येथे उपस्थित राहाण्यासाठी आणि प्रविण हुडगे यांना ऑस्ट्रीया येथे कॉन्फरन्ससाठी उपस्थित राहाण्यासाठी अनुदान प्राप्त झाले आहे.

१५. इन्स्पायर शिष्यवृत्ती : केंद्र शासनाच्या विज्ञान व तंत्रज्ञान मंत्रालयाने विज्ञान व तंत्रज्ञान अभ्यासक्रमाच्या बेसिक व नॅचरल सायन्सेस (पदव्युत्तर) अभ्यासक्रमामध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त करणा-या विद्यार्थ्यांना पाच वर्षाकरीता पूर्णवेळ पीएच.डी. पदवीसाठी Basic and Applied Science मध्ये संशोधन करणा-या छात्रांना अत्यंत सन्माननीय अशी "Innovation in

Science Pursuit for Inspired Research (INSPIRE)” ही शिष्यवृत्ती जाहिर केली आहे. ही शिष्यवृत्ती विद्यापीठातील फिजीकल सायन्सेस संकुलातील पंडगे महादेव यांना शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ पासून तर लाईफ सायन्सेस संकुलातील कु. स्नेहल सुभाष चौडे या विद्यार्थिनीस शैक्षणिक वर्ष २०११-१२ पासून जाहिर करण्यात आली आहे.

१६. **Women Scientist Fellowship** : केंद्र शासनाच्या विज्ञान व तंत्रज्ञान मंत्रालयाच्यावतीने या योजने अंतर्गत विद्यापीठातील लाईफ सायन्सेस या संकुलातील कु. रश्मी भांडे या संशोधक विद्यार्थिनीस Women Scientist Fellowship शैक्षणिक वर्ष २०११-१२ पासून जाहिर करण्यात आली आहे.

१७. उत्कृष्ट महाविद्यालय, प्राचार्य व शिक्षक पुरस्कार : गुणवत्ता सुधार योजने अंतर्गत प्रती वर्षी विद्यापीठाच्या वतीने संलग्न महाविद्यालयांमधून उत्कृष्ट महाविद्यालय शहरी व ग्रामीण विभाग यासाठी प्रत्येकी एक पुरस्कार देण्यात येतो. त्याच प्रमाणे शहरी व ग्रामीण भागातील महाविद्यालयांचे प्राचार्य यांची उत्कृष्ट प्राचार्य पुरस्कारासाठी निवड करण्यात येते तर शिक्षक संवर्गातील ग्रामीण, शहरी व संकुलातून प्रत्येकी एका शिक्षकाची उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कारासाठी निवड करण्यात येवून विद्यापीठ वर्धापन दिनानिमित्त कार्यक्रमात पुरस्कार प्रदान करण्यात येतात. शैक्षणिक वर्ष २०११-१२ साठीचे पुरस्कार खालील प्रमाणे आहेत.

१. उत्कृष्ट महाविद्यालय शहरी विभाग— ज्ञानोपासक शिक्षण मंडळाचे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, परभणी, पुरस्कार रु. २५,०००/-

२. उत्कृष्ट प्राचार्य शहरी विभाग— डॉ.एस.आर. काजळे, संचालक, श्री गुरू गोविंद सिंघजी इन्स्टिट्यूट ऑफ इंजिनिअरींग अँड टेक्नॉलॉजी, विष्णूपुरी, नांदेड, पुरस्कार रु. १५,०००/-

३. उत्कृष्ट प्राचार्य ग्रामीण विभाग —डॉ.अशोक वाकोडकर, प्राचार्य, देगलूर कॉलेज, देगलूर, जि.नांदेड पुरस्कार रु. १५,०००/-

४. उत्कृष्ट शिक्षक ग्रामीण विभाग— डॉ.व्ही.पी.पवार, महाराष्ट्र उदयगिरी महाविद्यालय, उदगीर, जि.लातूर पुरस्कार रु. १०,०००/-

५. उत्कृष्ट शिक्षक विद्यापीठ परिसर— डॉ. सौ. संगीता एस. माकोने, रसायनशास्त्रे संकुल, प्रस्तुत विद्यापीठ पुरस्कार रु. १०,०००/-

१८. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नवव्या पंचवार्षिक योजने विद्यापीठास विविध योजनांसाठी अनुदान प्राप्त झाले आहे. त्यानुसार खालील प्रमाणे योजनांसाठी प्राप्त अनुदानानुसार विनीयोग करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

योजना :-

- १ . Day Care Centre
- २ . Publication Grants
- ३ . Grants for Workshop, Seminar, symposia, conference
- ४ . Appointment of Visiting Professor/ Fellow
- ५ . Construction of Boy's Hostel
- ६ . Construction of Girls' Hostel
- ७ . Adventure Sports
- ८ . Instrument Maintenance Faculty (IMF)
- ९ . Basic Facilities for Women
- १० . Faculty Improvement Programme
- ११ . Equal Opportunity Cell
- १२ . Coaching schemes for SC/ST/ OBC(Non-creamy layer) Minorities
  1. Remedial Coaching
  2. Coaching for Entry into services
  - 3 .Coaching for NET Exam
- १३ . Establishment of Career and Counselling Cell
- १४ . Facilities for differently abled persons
- १५ . General Development Grants
- १६ . Additional Assistance to Universities